

در چهارده روایت

روشی نوین در آموزش قرائت قرآن کریم به نوآموزان

با بهره گیری از متن قرآن کریم به خط عثمان طه

زهیر طیب

مدرس و قاری ممتاز قرآن کریم

کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی

سرشناسه: طبیب، زهیر، ۱۳۵۶ -
 عنوان و پدیدآور: در چهارده روایت: روشی نوین در آموزش قرائت قرآن کریم
 به نوآموزان یا بهره‌گیری از متن قرآن کریم به خط عثمان طه / زهیر طبیب.
 مشخصات نشر: تهران: سفینه، ۱۳۸۶.
 مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص.
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۵۷۷۸-۳-۸
 وضعیت فهرست نویسی: قیفا
 موضوع: قرآن - قرائت - راهنمای آموزشی.
 رده بندی کنگره: ۷۴/۵/۹۵۳: B۱۲
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۱:
 شماره کتابخانه ملی: ۱۰۲۲۲۸۱

نشر سفینه

نشانی: تهران، سید خندان، ابتدای بزرگراه رسالت، خیابان شهید کابلی، کوچه شهید آگاهی، شماره ۳۳
 کدپستی: ۱۶۳۱۷۶۷۵۱۱ واحد پخش: ۰۹۱۳۱۳۵۳۸۲۶ - ۶۶۵۶۴۹۸۴ تلفن و نمابر نشر: ۸۸۴۶۵۴۱۶
 لیتوگرافی: گل مهر کتاب آرای: محمد طبیب ویرایش: سودابه زینلی تهرانی
 چاپ و صحافی: شریف نوبت چاپ: نخست، ۱۳۸۷ شمارگان: سه هزار نسخه
 با سپاس و تقدیر از: ریاست محترم موسسه چاپ و انتشارات قرآن کریم کشور عربستان سعودی
 هدیه: ۱۸۰۰ تومان شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۵۷۷۸-۳-۸ ISBN: 978-964-95778-3-8

©All Right Reserved. همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است. Printed in I.R.IRAN

© چاپ و تکثیر تمام یا قسمتی از این اثر و نقل آن در کتب و منابع دیداری و شنیداری فقط با اجازه کتبی ناشر، امکانپذیر است.

فهرست

- درباره نویسنده / ۸
سخنی کوتاه با معلمین قرآن / ۹
آسان قرآن بخوانیم / ۱۳
روایت اول : حرف ها / ۱۵
روایت دوم : صداها (ی کوتاه) / ۲۰
روایت سوم : صداها (ی بلند) / ۲۷
روایت چهارم : ساکن (جزم) / ۳۴
روایت پنجم : تشدید / ۳۹
روایت ششم : تنوین / ۴۴
روایت هفتم : همزه وصل / ۴۹
روایت هشتم : التقای ساکنین / ۵۴
روایت نهم : حروف ناخوانا / ۵۹
روایت دهم : مدّ (کشش) / ۷۰
روایت یازدهم : حروف مقطعه / ۷۴
روایت دوازدهم : اشباع و عدم اشباع / ۸۰
روایت سیزدهم : وقف / ۸۸
روایت چهاردهم : علائم وقف / ۹۸
آداب تلاوت قرآن کریم / ۱۰۲
فهرست منابع / ۱۱۱

درباره نویسنده

زهیر طیب ، متولد سال ۱۳۵۶ هجری شمسی در خانواده ای مذهبی در تهران متولد شد. وی به مدد محیط خانواده، از کودکی به قرائت و انس با قرآن علاقه داشت و در جلسات استادان قرآنی مطرح تهران همچون استاد مولایی (پورفرزب)، استاد اربابی، استاد آهنی و استاد شیخ علیان شرکت نمود و در سن ۱۰ سالگی به مقام نخست مسابقات قرآن کریم دانش آموزان کشور در گروه سنی خود دست یافت. توفیقات وی در عرصه مسابقات قرآنی تاکنون شامل چندین مقام ممتاز کشوری مسابقات قرائت قرآن کریم دانش آموزی، رتبه برگزیده مسابقات قرآن کریم نیروهای مسلح و رتبه ممتاز مسابقات قرآن کریم دانشجویی و رتبه برگزیده مسابقات مساجد تهران و ... بوده است. وی در طول انتشار ماهنامه شبستان (فرهنگ و هنر مساجد)، سردبیر این نشریه بود و از وی مقالات متعدد و چند کتاب در موضوع ریاضیات اسلامی و نیز دانش قرائت در دست می باشد. وی چندین ترجمه و شرح در باب علم قرائت نگاشته است که از آن میان می توان به :

۱- ترجمه بخشی از قصیده طیه النشر فی القرائات العشر از شاطیبه

۲- ترجمه کتاب المیسر فی القرائات القرآنیة از دکتر عبدالمال سالم مکرّم

۳- ترجمه کتاب التیسیر فی القرائات العشر از امام القراء ابو عمرو الثوری

اشاره نمود که از منابع تحصیلی دانشجویان و علاقمندان مباحث تخصصی علم قرائت است. وی در این کتاب با بهره گیری از تجارب نویسندگان منابع آموزشی و کمک آموزشی و استفاده از فناوری نوین نشر، متنی آموزشی با ویژگیهای منحصر به فرد به زبان فارسی برای استفاده عموم علاقمندان به مباحث قرآنی خصوصاً نوآموزان قرآنی نگاشته است.

نشانی صندوق پست الکترونیکی برای تماس با نویسنده این کتاب :

Email: sazeman@yahoo.com

نشانی اینترنتی پایگاه اطلاع رسانی ناشر این کتاب (نشر سفینه):

http://www.Safineh.ir

نشانی اینترنتی پایگاه اطلاع رسانی ناشر علمی آزمونهای این کتاب (مؤسسه فرهنگی شبستان):

http://www.shabestan.com

دوباره این کتاب (برای معلمین قرآن)

مطالب این کتاب در قالب یک مقدمه، چهارده درس و یک موخره (سخن پایانی) بیان شده است. روش ارائه دروس این کتاب، فراگیری از طریق تجربه و برهم کنش است. فراگیر هم از طریق تجربیات عملی، هم از طریق استدلالهای فنی، هم از طریق مشاهده و پیاده سازی مثالهای عینی و هم از طریق استماع و آموزش شنیداری به فراگیری مطالب کتاب می‌پردازد.

در هر درس اجزای زیر پیش‌بینی شده‌اند:

۱- عنوان و اهداف درس

۲- روایات یا آیات قرآنی

۳- شرح درس

۴- مثال

۵- تمرین عملی

۶- آزمون علمی

که به هر یک اشاره‌ای گذرا خواهیم نمود.

- ۱- در بخش عنوان و اهداف درس، فصل بندی دقیق و پیوسته‌ای صورت گرفته، چنانچه تشدید، (روایت پنجم) موقوف به شناخت حروف (روایت اول) صداهاى کوتاه (روایت دوم) و ساکن (روایت چهارم) می‌باشد. یا التقای ساکنین (روایت هشتم) منوط به فراگیری قواعد همزه وصل و تنوین (روایت

ششم) است. لذا رتبه هر درس، در پیوستگی آن با مطالب پیشین و پسین خود تعریف می‌شود. ضمن آن که برخی از دروس همچون حروف مقطعه یا مدّ (کشش) به دلیل استقلال نسبی مطالبشان در اولویت‌های بعدی کتاب قرار گرفته‌اند، اگرچه مدّ (روایت دهم) بدون شناخت صداها (ی بلند) (روایت دوم) و ساکن (روایت چهارم) قابل درک نبوده و حروف مقطعه (روایت بازدهم) به دلیل وجود مدّ در برخی از نمونه‌های آن موکول به فراگیری مبحث مدّ (کشش) (روایت دهم) می‌باشد. در هر حال نگارنده دو عامل را در پیوستگی مطالب کتاب مدّ نظر قرار داده که عبارتند از:

نخست: ارتباط مطالب دروس با درسهای قبلی و بعدی چنانچه درسهای بعدی ضرورتاً نیازمند اطلاع از درس قبلی و دروس مقدماتی، پایه درک مفاهیم دروس بعدی قرار داشته باشد.

دوم - حرکت از سادگی به پیچیدگی و از مفاهیم عمومی به معالم تخصصی دانش قرائت (روخوانی) که مستلزم ارائه آگاهیهای پایه در مباحث مقدماتی و طرح دروس و مفاهیم عمیق و ترکیبی در ادامه آن می‌باشد.

۲- روایات و آیات قرآنی صدر هر درس، برگرفته از متون نورانی وحی و روایات صادره از پیامبر گرامی اسلام (ص) و امامان معصوم (ع) است. در انتخاب این روایات که ابتکار کاربرد آن به جناب آقای عباس امیدالله کاشانی بازمی‌گردد - وقفه الله تعالی -، انگیزختن توان نهانی فراگیران و تابش شعاعهای جان بخش ولایت و کسب انرژی مثبت از انوار روح بخش وحی و عصمت که هر دو از یک مبدأند، هدف قرار گرفته و روایات و آیاتی در شأن قرآن و قاریان آن و

فضل و شرف دانش قرائت و روخوانی و روانخوانی قرآن، برای فراگیران انتخاب و درج شده است.

۳- شرح هر درس با زبانی ساده و گویا با پرهیز از طرح تخصصی مطالب و به دور از زبان مغلق و پیچیده علمی، برای فراگیران آورده شده است. پایه آگاهی خواننده در حد پنجم دبستان برای دروس مقدماتی و سوم راهنمایی برای دروس ترکیبی دیده شده و سن و جنسیت مخاطب، آزاد در نظر گرفته شده است. بدین سان، مخاطبان کتاب را طیف گسترده‌ای از کودکان، نوجوانان و جوانان و همچنین افراد میانسال و حتی کهنسال که آگاهیهای اولیه‌ای درباره قرآن داشته و به فراگیری قرائت، اشتیاق و علاقه داشته باشند تشکیل می‌دهد. و این گستره وسیع مخاطب، کار را بر این قلم دشوار می‌سازد. چرا که قلم زدن برای چنین طیف وسیعی از خوانندگان، در عین سادگی متن، کاری است بسیار سخت و دشوار و در یک کلام سهل‌ممتنع است.

۴- مثالها به سه دسته تقسیم می‌شوند: واج‌ها، کلمات و عبارات. واج‌ها به یک واحد ترکیبی از حروف صامت و صداها گفته می‌شود. سعی بر آن است که واجهایی هم آوا با کلمات قرآنی در کتاب استفاده شود. کلمات و عبارات قرآنی نیز با هدفگذاری آموزشی در کتاب آمده‌اند. در استفاده از مثالها از رسم الخط عثمانی که رسم الخط معمول مصحف است بهره گرفته‌ایم تا چشم فراگیر، اندک اندک با رسم الخط قرآن آشنا شود.

۵- تمرین‌های عملی کتاب عموماً مبتنی بر قرائت کلمات، عبارات و آیات قرآنی است. در انتخاب این تمرینها ارتباط آنها با مطالب هر درس مد نظر قرار

گرفته است. محتوای عربی تمرینها از قرآن انتخاب و با رسم الخط عثمانی درج شده است. توصیه می‌شود تمرینهای عملی توأم با استماع (شنیدن) نوارهای آموزشی این بسته انجام پذیرد.

۶- آزمونهای علمی به منزله ارزشیابی و مرحله پایانی آموزش است. فراگیران پس از طی پنج مرحله آموزشهای یاد شده بالا، مهارت تبیین، توصیف و تشخیص مصادیق مطالب هر درس را خواهند یافت. در چهارچوب این دستگاه یادگیری، فراگیران باید قادر به پاسخگویی به پرسشهای علمی صورت گرفته در پایان هر درس باشند. فراگیران می‌توانند پس از پاسخگویی به پرسشهای چند گزینه‌ای، پاسخنامه خود را به نشانی تهران، صندوق پستی ۱۴۱۸۵/۶۱۶ به این مؤسسه ارسال کنند تا میزان فراگیری آنان توسط کارشناسان مورد ارزیابی قرار گیرد. برای داوطلبانی که حائز نمره قبولی در این آزمون بشوند گواهینامه طی دوره آموزشی سطح یک قرائت قرآن کریم صادر خواهد شد. فهرست منابع کتاب، پایان بخش این اثر است که برای مراجعه علاقمندان به مراجع تخصصی مورد استفاده قرار خواهد گرفت. همچنین، مطالبی از قبیل تاریخ جمع قرآن و قاریان و حاملان وحی، قرآء سبعة و روایات چهارده گانه برای خلاصه و مفید تربودن کتاب به دفتر دوم اثر منتقل شد.

در پایان از خوانندگان گرامی به ویژه استادان، محققان و پژوهشگران تقاضا می‌شود کاستیهای این کتاب را به نگارنده متذکر شوند تا در چاپهای بعدی مرتفع گردد.